

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

MAI THÙY LINH

**NGHIÊN CỨU ĐẶC ĐIỂM MỘT SỐ THẨM THỰC VẬT THÚ
SINH PHỤC HỒI SAU NƯƠNG RẦY Ở XÃ YÊN ĐỒ, HUYỆN PHÚ
LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Sinh thái học

Mã số: 60.42.60

Người hướng dẫn khoa học: TS. ĐINH THỊ PHƯỢNG

THÁI NGUYÊN – 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi cùng với sự hướng dẫn khoa học của TS. Đinh Thị Phượng (Trường ĐHSP Thái Nguyên). Các số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn là hoàn toàn trung thực. Nếu sai tôi chịu hoàn toàn trách nhiệm.

Tác giả

Mai Thùy Linh

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc tới TS. Đinh Thị Phượng (Trường ĐHSP Thái Nguyên) đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thiện luận văn thạc sỹ.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy, cô giáo trong Ban Chủ nhiệm khoa Sinh - KTNN, khoa Sau Đại học - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, cùng các thầy cô đã nhiệt tình giảng dạy và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong học tập và nghiên cứu khoa học.

Tôi xin chân thành cảm ơn cán bộ huyện Phú Lương, cán bộ xã Yên Đổ cùng các tổ chức, cá nhân đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi được học tập và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã luôn động viên, giúp đỡ tôi về nhiều mặt trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 23 tháng 03 năm 2013

Tác giả

Mai Thùy Linh

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....i

Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	iv
Danh mục bảng.....	v
Danh mục hình.....	vi
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý nghĩa của đề tài.....	3
5. Cấu trúc của luận văn.....	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU.....	4
1.1. Một số khái niệm liên quan đến vấn đề nghiên cứu.....	4
1.1.1. Khái niệm về thảm thực vật.....	4
1.1.2. Thảm thực vật thứ sinh.....	5
1.1.3. Tái sinh rừng.....	5
1.2. Những nghiên cứu về thực vật.....	6
1.2.1. Những nghiên cứu về thành phần loài.....	6
1.2.2. Những nghiên cứu về thành phần dạng sống.....	9
1.2.3. Những nghiên cứu về cấu trúc của thảm thực vật.....	11
1.2.4. Những nghiên cứu về quá trình tái sinh rừng.....	16
1.3. Những nghiên cứu về thực vật ở Thái Nguyên.....	17
1.3.1. Những nghiên cứu về thành phần loài.....	17
1.3.2. Những nghiên cứu về thành phần dạng sống.....	19
1.3.3. Những nghiên cứu về cấu trúc thảm thực vật.....	19
1.3.4. Những nghiên cứu về quá trình tái sinh của rừng.....	20
CHƯƠNG 2: ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI KHU VỰC NGHIÊN CỨU...21	
2.1. Điều kiện tự nhiên.....	21

2.1.1. Vị trí địa lý, ranh giới.....	21
2.1.2. Đặc điểm địa hình.....	21
2.1.3. Địa chất, thổ nhưỡng.....	23
2.1.4. Điều kiện khí hậu, thủy văn.....	23
2.1.5. Tài nguyên khoáng sản.....	25
2.2. Điều kiện kinh tế, xã hội vùng nghiên cứu.....	26
2.2.1. Dân số, dân tộc.....	26
2.2.2. Đặc điểm kinh tế, xã hội.....	27
CHƯƠNG 3: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	30
3.1. Đối tượng nghiên cứu.....	30
3.2. Địa điểm nghiên cứu.....	30
3.3. Nội dung nghiên cứu.....	30
3.3.1. Xác định các trạng thái thảm thực vật tự nhiên tại khu vực nghiên cứu.....	30
3.3.2. Nghiên cứu các đặc điểm chính của các trạng thái thảm thực vật thứ sinh trong khu vực nghiên cứu.....	30
3.3.3. Xác định chiều hướng động thái của trạng thái thảm thực vật và đề xuất các biện pháp lâm sinh góp phần thúc đẩy quá trình phục hồi rừng tại vùng nghiên cứu.....	30
3.4. Phương pháp nghiên cứu.....	30
3.4.1. Phương pháp điều tra.....	31
3.4.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	32
3.4.3. Phương pháp phân tích mẫu.....	32
3.4.4. Phương pháp điều tra trong nhân dân.....	34
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	35
4.1. Các trạng thái đặc trưng của thảm thực vật sau nương rẫy tại khu vực nghiên cứu.....	35

4.2. Đặc điểm các trạng thái thảm thực vật thứ sinh ở khu vực nghiên cứu.....	35
4.2.1. Sự phân bố các taxon thực vật trong các trạng thái nghiên cứu.....	35
4.2.2. Thành phần loài thực vật trong trạng thái thảm thực vật.....	39
4.2.3. Thành phần dạng sống thực vật trong trạng thái thảm thực vật trong khu vực nghiên cứu.....	43
4.2.4. Đặc điểm cấu trúc hình thái các kiểu thảm thực vật.....	49
4.2.5. Đặc điểm tái sinh tự nhiên trong các kiểu thảm thực vật.....	54
4.3. Chiều hướng biến đổi của các trạng thái thảm thực vật tại khu vực nghiên cứu.....	60
4.4. Đề xuất một số biện pháp lâm sinh góp phần thúc đẩy quá trình phục hồi rừng tại khu vực nghiên cứu.....	61
KẾT LUẬN - KIẾN NGHỊ.....	63
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	65
PHỤ LỤC 1.....	71
PHỤ LỤC 2.....	83

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

1. Hvn:	Chiều cao vút ngọn
2. KVNC:	Khu vực nghiên cứu
3. OTC:	Ô tiêu chuẩn
4. ODB:	Ô dạng bản
5. TTV:	Thảm thực vật
6. UBND:	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Bảng nhiệt độ, độ ẩm, lượng mưa tỉnh Thái Nguyên năm 2012

Bảng 4.1. Thống kê thành phần các taxon thực vật tại KVNC

Bảng 4.2. Sự phân bố các taxon giữa lớp Mộc lan và lớp Hành trong ngành Mộc lan

Bảng 4.3. Số lượng và tỷ lệ phần trăm về số loài, chi và họ thực vật trong các TTV ở KVNC

Bảng 4.4. Thành phần dạng sống thực vật trong KVNC

Bảng 4.5. Thành phần dạng sống thực vật trong các trạng thái thảm thực vật ở KVNC

Bảng 4.6. Phân bố cây tái sinh theo cấp chiều cao ở KVNC

Bảng 4.7. Cấu trúc tổ thành mật độ cây tái sinh trong các thảm thực vật ở KVNC

Bảng 4.8. Chất lượng và nguồn gốc cây tái sinh ở KVNC

DANH MỤC HÌNH

Hình 2.1. Bản đồ hành chính huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên

Hình 3.1. Sơ đồ bố trí ODB trong OTC ở rừng thứ sinh

Hình 4.1. Biểu đồ biểu diễn sự phân bố của các bậc taxon ở KVNC

Hình 4.2. Biểu đồ biểu diễn sự phân bố các taxon trong ngành Mộc lan

Hình 4.3. Biểu đồ biểu diễn về số loài, số chi và số họ thực vật trong KVNC

Hình 4.4. Biểu đồ biểu diễn thành phần dạng sống thực vật trong KVNC

Hình 4.5. Biểu đồ sự phân bố dạng sống thực vật tại các trạng thái TTV tại KVNC

Hình 4.6. Biểu đồ phân bố cây tái sinh theo cấp chiều cao ở KVNC

Hình 4.7. Biểu đồ biểu diễn chất lượng của cây gỗ tái sinh trong các trạng thái TTV ở KVNC

Hình 4.8. Biểu đồ biểu diễn nguồn gốc của cây gỗ tái sinh trong các TTV ở KVNC

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Có thể nói, rừng có vai trò to lớn trong việc bảo vệ đất, nước, không khí tạo nên sự cân bằng sinh thái và sự phát triển bền vững của sự sống trên trái đất, là nơi cư trú và cung cấp thức ăn cho nhiều loài động vật. Thảm thực vật rừng còn có vai trò rất quan trọng cung cấp nguồn nguyên liệu cho các hoạt động của con người như lấy gỗ, giấy, xây dựng nhà cửa và các trang thiết bị nội thất, cho dầu béo, tinh dầu, làm thuốc, làm cảnh và nhiều giá trị sử dụng khác. Rừng có một ý nghĩa vô cùng quan trọng, đó là một loại tài nguyên đặc biệt có khả năng tự tái tạo, có vai trò quan trọng đối với môi trường sinh thái, đời sống kinh tế xã hội. Vì vậy, công tác bảo vệ phát triển rừng là vấn đề có tính chiến lược gắn liền với sự nghiệp phát triển toàn diện kinh tế xã hội, sẽ không có một nền kinh tế bền vững nếu không quan tâm phát triển bền vững. Mặc dù nước ta có tài nguyên rừng phong phú đa dạng, có nhiều loại gỗ và lâm sản có giá trị cao, từ lâu rừng đã gắn bó với cuộc sống của hàng chục triệu người dân, đặc biệt là đồng bào dân tộc sống ở trong rừng và gần rừng. Bước vào thời kỳ công nghiệp hoá hiện đại hoá đất nước, vai trò của rừng đối với việc bảo vệ môi trường, cung cấp lâm sản cho nền kinh tế, đáp ứng các nhu cầu của con người ngày càng tăng lên.

Nhưng trong những năm vừa qua diện tích rừng tự nhiên của chúng ta ngày càng giảm sút cả về số lượng và chất lượng. Theo số liệu thống kê của Viện điều tra quy hoạch rừng, năm 1945 tổng diện tích rừng tự nhiên của nước ta là 14 triệu ha, tương đương với độ che phủ là 43%, đến năm 1990 tổng diện tích rừng nước ta chỉ còn là 9,175 triệu ha, tương đương với độ che phủ là 27,2%. Và đến nay chỉ còn 6,5 triệu ha (tương đương 19,7%). Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến mất rừng là do chiến tranh, khai thác bừa bãi, đốt nương làm rẫy. Từ khi Chính phủ có chỉ thị 286-TTg (năm 1996) cấm khai thác rừng tự nhiên, trồng rừng và khoanh nuôi phục hồi rừng thì diện tích rừng và độ che phủ đã tăng lên. Năm 2003 tổng diện tích rừng nước ta đã là 12 triệu ha, tương đương với độ che phủ là 36,1%, trong